

Husenova Aziza Sharipovna

Buxoro davlat pedagogika instituti dotsenti,
pedagogika fanlari bo'yicha
falsafa doktori (PhD)
aziza_husenova@buxdpi.uz

Mardonova Ismigul Dilshod qizi

Buxoro davlat pedagogika instituti
1-kurs magistranti
mardonova_ismigul@buxdpi.uz

BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINI O'QITISHDA RAQAMLI TEKNOLOGIYALAR VA INNOVATSION TA'LIM USULLARI

Annotatsiya. Boshlang'ich sinf o'quvchilarini o'qitishda raqamli texnologiyalar va innovatsion ta'lim usullarining qo'llanilishi o'quv jarayonini samaraliroq va qiziqarliroq qilishga yordam beradi. Ushbu maqolada o'quvchilarini o'qitishda raqamli texnologiyalar va innovatsion ta'lim usullarining asosiy yondashuvlari keltirilgan.

Kalit so'zlar: raqamli texnologiya, platforma, mobil ilova, gamifikatsiya, STEAM, sun'iy intellekt, interfaol doska, kodlash, dasturlash.

ЦИФРОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ И ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ ОБУЧЕНИЯ В ОБУЧЕНИИ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ

Аннотация. Использование цифровых технологий и инновационных методов обучения в обучении младших школьников поможет сделать процесс обучения более эффективным и увлекательным. В этой статье представлены основные подходы цифровых технологий и инновационных методов обучения к обучению своих учеников.

Ключевые слова: цифровые технологии, платформа, мобильное приложение, геймификация, STEAM, искусственный интеллект, интерактивная доска, кодирование, Программирование.

DIGITAL TECHNOLOGIES AND INNOVATIVE EDUCATIONAL METHODS IN THE EDUCATION OF ELEMENTARY STUDENTS

Annotation. The use of digital technologies and innovative educational methods in the education of Primary School students helps to make the learning process more efficient and interesting. This article presents the main approaches to digital technologies and innovative educational methods in the education of its students.

Keywords: digital technology, platform, mobile application, gamification, STEAM, artificial intellect, interactive whiteboard, coding, programming.

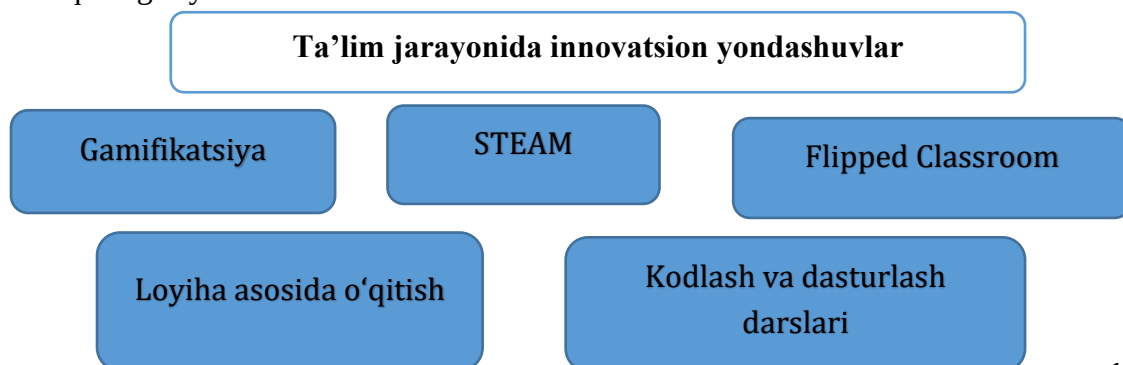
Kirish. Zamonaviy ta'lim jarayonida raqamli texnologiyalar va innovatsion ta'lim usullari muhim o'rin tutadi. Ayniqsa, boshlang'ich sinf o'quvchilarining qiziqishini oshirish va ularni o'quv jarayoniga faol jalb etish uchun ushbu vositalarning ahamiyati beqiyosdir. Ushbu tezisda boshlang'ich sinflarda raqamli texnologiyalar va innovatsion ta'lim usullarini qo'llashning afzalliklari va samaradorlik jihatlari ko'rib chiqiladi.

Asosiy qism. Raqamli texnologiyalarni qo'llash. Bugungi kunda ta'lim tizimi jadal rivojlanib, raqamli texnologiyalar ta'lim jarayonining ajralmas qismiga aylanib bormoqda. Ayniqsa, boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun zamonaviy texnologiyalar o'quv jarayonini yanada qiziqarli va samarali qilish imkonini beradi. Raqamli vositalardan foydalanish o'quvchilarning bilim olish jarayonini tezlashtiradi, mustaqil fikrlashni rivojlantiradi va ularga axborot texnologiyalaridan unumli foydalanish imkoniyatini yaratadi. Raqamli texnologiyalar ta'lim jarayoniga bir qancha ijobiy o'zgarishlar olib keldi. Eng avvalo, interfaol doskalar, planshetlar, elektron kitoblar va ta'lim platformalaridan foydalanish orqali darslar yanada samarali o'tmoqda. Masalan, interfaol doskalar yordamida o'quvchilar mavzularni vizual tarzda ko'rib o'rganishadi,

bu esa ularning tushunishini osonlashtiradi. Shuningdek, o'yin orqali o'qitish (gamifikatsiya) usuli ham keng qo'llanmoqda. Maxsus o'quv ilovalari, masalan, Duolingo Kids, ABCmouse, Scratch Jr kabi dasturlar yordamida bolalar qiziqarli tarzda yangi bilimlarni egallashadi. Bu esa ularning motivatsiyasini oshiradi va dars jarayonida faol ishtirok etishiga yordam beradi. Bundan tashqari, internet orqali ta'lim olish imkoniyati ham kengayib bormoqda. Masofaviy ta'lim va onlayn darslar boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun ham qulay bo'lib, ularning mustaqil ta'lim olish ko'nikmalarini shakllantiradi. Shu bilan birga, raqamli texnologiyalar yordamida individual yondashuv ta'minlanadi. Har bir o'quvchi o'ziga mos tezlikda bilimlarni o'zlashtirishi mumkin bo'ladi. Biroq, raqamli texnologiyalarni ta'lim jarayonida qo'llashda muayyan qiyinchiliklar ham mavjud. O'qituvchilar va o'quvchilar uchun texnologiyalardan to'g'ri foydalanish bo'yicha maxsus ko'nikmalar kerak bo'ladi. Shu sababli, pedagoglar uchun doimiy ravishda malaka oshirish kurslari tashkil etilishi muhimdir. Boshlang'ich sinf darslarida raqamli texnologiyalarni qo'llash o'quv jarayonini yanada qiziqarli, interfaol va samarali qiladi. Texnologiyalardan to'g'ri foydalanish orqali o'quvchilarning bilim olish darajasi oshadi, ularning mustaqil fikrlashi va kreativligi rivojlanadi. Kelajakda raqamli ta'lim yanada rivojlanib, boshlang'ich sinflardagi o'quv jarayonining ajralmas qismiga aylanadi. Quyida boshlang'ich sinflarda samarali qo'llanilayotgan asosiy raqamli vositalar keltirilgan:

- **Interfaol doskalar va smart-panellar** – O'quvchilar uchun dars jarayonini yanada qiziqarli va tushunarli qiladi.
- **Ta'lim platformalari va mobil ilovalar** – Duolingo, Khan Academy Kids, Epic! kabi ilovalar o'quvchilarning individual ta'lim olishini qo'llab-quvvatlaydi.
- **Virtual va kengaytirilgan reallik (VR & AR)** – Murakkab mavzularni oson tushuntirish va tajriba o'tkazish imkonini beradi.
- **Sun'iy intellekt asosidagi ta'lim tizimlari** – Har bir o'quvchining individual ehtiyojlariga moslashgan ta'lim jarayonini ta'minlaydi.[5]

Innovatsion ta'lim usullari. An'anaviy o'qitish usullarining o'rnini yangi texnologiyalar va interfaol metodlar egallab, ta'lim jarayonini yanada qiziqarli va samarali qilib bormoqda. Ayniqsa, boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun innovatsion usullarni qo'llash ularning faolligini oshiradi, mustaqil fikrlash va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi. Boshlang'ich sinf darslarida innovatsion ta'lim usullarini joriy etish o'quvchilarning o'quv jarayoniga bo'lgan qiziqishini oshirib, ularning kreativ fikrlashi va mustaqil o'rganish ko'nikmalarini rivojlantiradi. O'qituvchilar ushbu yondashuvlardan foydalanish orqali o'quvchilarga yanada samarali ta'lim berishlari mumkin. Kelajakda innovatsion ta'lim usullari yanada rivojlanib, ta'lim jarayonining ajralmas qismiga aylanadi.

1-ilova

Gamifikatsiya(o'yin elementlari orqali o'qitish) – O'yin orqali o'rganish motivatsiyani oshiradi va bilimni mustahkamlashga yordam beradi va ularni o'quv jarayoniga faol jalb etadi. Misol uchun, matematika darslarida raqamlash va hisob-kitob mashqlarini o'yin shaklida o'tkazish natijani yaxshilaydi.

STEAM yondashuvi – Fan, texnologiya, muhandislik, san'at va matematikani uyg'unlashtirib o'qitish o'quvchilarning tanqidiy fikrlashini rivojlantiradi. Bu yondashuv bolalarning mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish bilan birga, ularni turli fanlararo

bog'liqlikni tushunishga undaydi. Amaliy mashg'ulotlar orqali o'rgatilgan bilimlar uzoq muddat saqlanadi va real hayotda qo'llanilishi oson bo'ladi.

Flipped Classroom (Agdar-to'ntar sinf modeli) usuli ham samarali hisoblanadi. Ushbu yondashuvga ko'ra, o'quvchilar darsdan oldin yangi mavzuni mustaqil ravishda o'rganib kelishadi, dars jarayonida esa muhokama va amaliy mashg'ulotlarga ko'proq e'tibor qaratiladi. Bu usul o'quvchilarning mustaqil o'rganish va izlanish ko'nikmalarini oshiradi.

Loyiha asosida o'qitish - O'quvchilar guruhlariga bo'lingan holda turli mavzularda tadqiqot olib borishadi va loyihalar tayyorlashadi. Bu esa ularda jamoaviy ishlash va mustaqil fikrlash qobiliyatini shakllantiradi.

Kodlash va dasturlash darslari – Scratch, Blockly kabi dasturlar orqali dasturlash asoslarini o'rgatish o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi.[1].

Raqamli ta'lim va innovatsion yondashuvlarning afzalliklari.

- O'quvchilarning o'quv jarayoniga bo'lgan qiziqishini oshiradi.
- Har bir o'quvchi uchun individual ta'lim olish imkoniyatini ta'minlaydi.
- Mustaqil ta'lim olish va ijodiy fikrlashni rivojlantiradi.
- Dars jarayonini jonli va samarali qiladi.
- O'quvchilarning texnologik ko'nikmalarini shakllantiradi.[3].

Bugungi kunda ta'lim jarayoni jadallik bilan raqamlashtirilmoqda. Ayniqsa, boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun innovatsion yondashuvlar va raqamli ta'limning ahamiyati beqiyosdir. Zamonaviy texnologiyalar ta'lim samaradorligini oshirish, o'quvchilarning qiziqishini orttirish va ularning individual rivojlanishini qo'llab-quvvatlashga xizmat qiladi. Ushbu maqolada raqamli ta'lim va innovatsion yondashuvlarning boshlang'ich sinf o'quvchilarini o'qitishdagi afzalliklari haqida so'z yuritimiz.

Raqamli ta'lim platformalari va interaktiv dasturlar o'quvchilar uchun ta'limni yanada qiziqarli va tushunarli qiladi. Masalan, multimediya materiallari (video, animatsiyalar, ovozli darslar) bolalarning diqqatini jalb qilishga yordam beradi va mavzularni vizual tarzda o'rganish imkonini beradi. Shu tariqa, o'quvchilar an'anaviy darslardan farqli o'laroq, faollik bilan ishtirok etadilar.[2].

Individual yondashuv imkoniyati. Har bir o'quvchining qobiliyati, bilim darajasi va o'rganish sur'ati turlicha bo'ladi. Raqamli ta'lim vositalari o'quvchilarga individual yondashish imkonini beradi. Masalan, adaptiv o'quv platformalaridan foydalangan holda, har bir bola o'ziga mos tempda va qiyinchilik darajasida mashg'ulotlarni bajarishi mumkin. Bu esa ta'lim sifati va samaradorligini oshiradi.

O'qituvchi va ota-onalar bilan samarali aloqa. Raqamli ta'lim vositalari o'qituvchilarga o'quvchilarning rivojlanishini kuzatish va kerakli tavsiyalar berish imkonini yaratadi. Ota-onalar esa o'z farzandlarining o'quv jarayonini real vaqt rejimida nazorat qilishlari va ularga yordam berishlari mumkin. Masalan, elektron kundaliklar va platformalar (Google Classroom, Edmodo, Moodle) orqali ota-onalar farzandlarining dars jarayonlaridan xabardor bo'lishadi.[4].

Mustaqil o'rganish ko'nikmalarini shakllantirish. Raqamli ta'lim bolalarda mustaqil o'rganish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Onlayn resurslar, ta'lim ilovalari va interaktiv o'yinlar orqali o'quvchilar o'zlari mustaqil bilim olishga harakat qilishadi. Bu esa kelajakda ularga yanada mustaqil va tashabbuskor bo'lishlariga yordam beradi.

Rivojlangan texnologik ko'nikmalar. Zamonaviy texnologiyalardan foydalanish o'quvchilarning axborot texnologiyalari bo'yicha bilim va ko'nikmalarini oshiradi. Bolalar kompyuter, planshet va boshqa qurilmalar yordamida dars qilish orqali kelajakda texnologik jihatdan savodli bo'lishadi. Bu esa ularning kasbiy rivojlanishi uchun ham muhim ahamiyatga ega.[7].

Xulosa. Boshlang'ich sinflarda raqamli texnologiyalar va innovatsion ta'lim usullarini qo'llash ta'lim sifati va samaradorligini oshirishning muhim vositalaridan biridir. O'qituvchilar ushbu yondashuvlardan samarali foydalanish orqali o'quvchilarni dars jarayoniga faol jalb etishlari, ularga zamonaviy bilim va ko'nikmalarni egallashlariga yordam berishlari lozim. Kelajak ta'limi raqamli innovatsiyalar bilan chambarchas bog'liq bo'lib, bu jarayonda o'qituvchilar va

ta'lim muassasalari yetakchi rol o'ynashi zarur. Raqamli ta'lim va innovatsion yondashuvlar boshlang'ich sinf o'quvchilarini o'qitishda katta afzalliklarga ega. Ular ta'lim jarayonini interaktiv va qiziqarli qiladi, individual yondashuvni ta'minlaydi, o'qituvchi va ota-onalar bilan aloqa o'rnatishga yordam beradi hamda mustaqil ta'lim olish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shu bois, zamonaviy ta'lim tizimida raqamli texnologiyalardan samarali foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. Bu esa kelajak avlodining intellektual va texnologik rivojlanishiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Jurayev T.V., Komilova Sh. Ta'lim jarayonida raqamli texnologiyalardan foydalanishning pedagogik tamoyillari. Eurasian Journal of Technology and Innovation, 2024.-116b .
2. Dushabayev A.M. Ta'limda raqamli texnologiyalardan foydalanish. 2024.-56b
3. Akilov B.D. Ta'limda raqamli texnologiyalarni qo'llash ahamiyati. 2023.-203b
4. Karimov T.X. Raqamli axborot texnologiyalarining ta'limda foydalanishning dolzarb jihatlari va ahamiyati. 2024.-73b
5. Karimov Sh.F. Umumiy o'rta ta'limi tizimini raqamlashtirish islohoti davrida pedagog kadrlarning raqamli ko'nikmalarini rivojlantirish masalasi. 2024.-89b
6. Yoldoshmaxmudov Sh.X. Ta'limda raqamli iqtisodiyot: istiqbol va rivojlanish istiqbollari.2022.-26b
7. Xummamatova K.X, Xolimmatova M.A. Ma'ruza mashg'ulotlarini samarali tashkil etishda interaktiv metodlardan foydalanish. Raqamli texnologiyalarni o'quv jarayoniga joriy etishning zamonaviy holati va istiqbollari, 2023. -186b